

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка**

Кафедра іноземних мов

**ПРОГРАМА
вступного іспиту до аспірантури
з іноземної мови (англійської, німецької)**

Чернігів – 2022

Програма вступного іспиту до аспірантури з іноземної мови. – Чернігів, 2022.– 17 с.

Укладачі:

канд. пед. наук, доц, завідувач кафедри іноземних мов Городнича Л.В.,
викладач кафедри іноземних мов Попсуй А.В.

Схвалено на засіданні кафедри іноземних мов “21” квітня 2022 р.,
протокол № 10

ЗМІСТ

Вступ

1. Мета вступного іспиту до аспірантури.
2. Характеристика змісту програми.
3. Вимоги до навичок та вмінь в мовленнєвій діяльності.
4. Порядок проведення вступного іспиту до аспірантури.
5. Структура екзаменаційного тесту.
6. Критерії оцінювання вступного іспиту до аспірантури.
7. Тематика текстів для опрацювання в тесті.
8. Граматичний матеріал з англійської мови.
9. Граматичний матеріал з німецької мови.
10. Список рекомендованої літератури.

ВСТУП

Євроінтеграційні процеси в Україні та Болонський процес передбачають підготовку конкурентоспроможних фахівців з відповідним рівнем володіння іноземною мовою, яка повинна стати важливим елементом їхньої професійної підготовки. Положенням про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 1999 року № 309 (зі змінами), передбачено складання вступниками до аспірантури вступного іспиту з однієї з іноземних мов на вибір.

Програма вступного іспиту засвідчує перехід від навчання володіння іноземною мовою до її практичного застосування, до використання її як засобу отримання та обміну необхідною інформацією.

Вступні випробування для навчання на здобуття ступеня доктора філософії включають іспит з іноземної мови в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, що передбачає розуміння основної ідеї тексту як на конкретну, так і на абстрактну тему, вміння спілкуватися з носіями мови з таким ступенем швидкості та спонтанності, який не завдає труднощів жодній із сторін; вміння чітко, детально висловлюватись на широке коло тем, виражати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти.

1. МЕТА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ

Вступний іспит з іноземної мови (англійської, німецької) до аспірантури має на меті визначення рівня підготовки вступників з іноземної мови та подальше спрямування навчання іноземної мови в аспірантурі з огляду на актуальність інтеграції освітньої системи України у європейський та світовий освітній простір і потребу в підвищенні рівня знань аспірантами іноземних мов і навичок активної роботи з міжнародними базами наукової інформації.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Програма відображає конкретні характеристики володіння іноземною мовою рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти та становить мінімум навчального матеріалу для розвитку передбачених навичок й умінь мовленнєвої діяльності.

Практичне володіння іноземною мовою передбачає демонстрування високого рівня сформованості функціональної, мовної та мовленнєвої компетенцій.

Функціональна компетенція включає володіння іноземною мовою для академічних цілей, а саме: вміння читати наукові тексти (першоджерела), анотувати та реферувати їх; слухати й конспектувати лекції; готувати та проводити презентації і семінари.

Мовна компетенція передбачає володіння вступником орфографічними, орфоепічними, лексичними, фонетичними, граматичними та стилістичними нормами сучасної іноземної мови.

Мовленнєва компетенція охоплює рецептивні та продуктивні вміння. Вступник до аспірантури повинен брати участь в усному спілкуванні іноземною мовою в обсязі, передбаченому програмою.

Для успішного засвоєння освітньо-професійної аспірантської програми з іноземної мови вступники повинні мати базову вищу освіту в обсязі бакалаврської й магістерської програми, або за програмою “спеціаліст” за однойменною спеціальністю та здібності до оволодіння знаннями, вміннями й навичками в галузях наук, які вони представляють та робоче володіння іноземною мовою.

Робоче володіння іноземною мовою означає:

- а) вміння читати та повністю розуміти тексти з побутової, країнознавчої, суспільно-політичної, економічної й фахової тематики;
- б) володіти навичками перекладу вище зазначеної тематики;
- в) володіти усним монологічним та діалогічним мовленням в межах

побутової, суспільно-політичної й загальноекономічної тематики;

г) сприймати іншомовне мовлення;

д) реферувати й анотувати суспільно-політичну та загальноекономічну літературу рідною й іноземними мовами;

е) вміти вести бесіду іноземною мовою та переказувати зміст прочитаного.

3. ВИМОГИ ДО НАВИЧОК ТА ВМІНЬ В МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

ЧИТАННЯ

Вступник до аспірантури повинен вміти:

- виконувати різні види робіт з оригінальною літературою з фаху відповідно до завдань, що полягають у розумінні змісту й отриманні різноманітної інформації з оригінального джерела, яке прочитано;
- читати й розуміти тексти загальнонаукового та професійно орієнтованого характеру;
- працювати з двомовним й одномовним словниками;
- вибирати з двомовного словника відповідні українські або іншомовні еквіваленти;
- давати адекватний переклад на основі розпізнавання синтаксичної структури речення;
- володіти всіма видами читання (вивчаючим, ознайомлювальним, переглядовим і пошуковим);
- читати без словника зі швидкістю 500-550 друкованих знаків за хвилину (обсяг матеріалу для одноразового контролю – 900 друкованих знаків);
- читати за допомогою галузевого словника зі швидкістю не менш, ніж 300 друкованих знаків за хвилину;
- робити висновки й умовиводи на основі переробки отриманої інформації.

ПИСЬМО

Вступник до аспірантури повинен вміти реалізовувати на письмі комунікативні наміри:

- писати зрозумілі, детальні тексти на низку знайомих тем у межах своєї сфери інтересів, узагальнюючи й оцінюючи інформацію та аргументи з певної кількості джерел;
- писати чіткі, детальні описи дійсних або уявних подій чи вражень, виділяючи зв'язки між думками у вигляді чіткого зв'язного тексту і

дотримуючись прийнятих умовностей відповідного жанру;

– продукувати чітке, змістовне, об'ємне писемне мовлення з належним послідовним плануванням та розбивкою на абзаци;

– писати анотації;

– писати листи;

– писати резюме;

– писати тези / доповіді.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Лексичний мінімум має складати не менш ніж 2500 слів і словосполучень, включаючи загальнонаукову і спеціальну лексику, що відповідає широкому профілю навчального закладу. До цього мінімуму входять загальновживана термінологічна лексика з фаху, а також так званий потенційний словник, який має бути сформований у процесі навчання у вищому навчальному закладі та який складається з:

а) інтернаціональних слів, подібних у галузі виразу і таких, що збігаються у галузі змісту в рідній та іноземній мовах;

б) відтворюваних похідних і складних слів, створених із знайомих морфем на основі вивчених словотворчих моделей.

Для роботи з літературою за фахом вступник до аспірантури також повинен знати найбільш вживані фразеологізми, скорочення і позначки, прийняті в цій літературі.

ГРАМАТИЧНИЙ МІНІМУМ (англійська мова)

Для оволодіння вміннями і навичками усного мовлення граматичний мінімум містить:

– вміння висловити думку в простому розповідному реченні (ствердження і заперечення); ставити загальні і спеціальні питання, використовуючи для цього структури як особових, так і безособових речень, у тому числі з модальними дієсловами *can, may, must*;

– висловлювати спонуку за допомогою спонукального способу, а також конструкції з дієсловом *let*;

– використовувати для опису конструкції *There is (There are)*. Ці граматичні структури мають бути відтворені вступником до аспірантури в мовленні на рівні автоматизму.

Для виразу думки в мовленні вступник до аспірантури повинен володіти навичками використання артиклів, створення форм множини та однини іменників, безприйменникового та прийменникового виразу граматичних стосунків, використання основи іменника в якості означення, створення ступенів порівняння прикметників і прислівників, створення порядкових числівників, форм особових присвійних займенників.

Розвиток навичок аудіювання передбачає оволодіння також формами пасивного стану в *Present Indefinite*, інфінітивом у функції обставини, простою формою герундія, сполучниковими підрядними реченнями. Передбачається також оволодіння підрядними реченнями додатку, означення, обставин та умов дійсного способу.

Навчальні мовні ситуації, у яких використовується лексичний і граматичний матеріал, групуються відповідно до тематики, що вивчається, і зв'язані з темою «Спеціальність вступника» і проблемами, що висвітлені в текстах для читання.

ГРАМАТИЧНИЙ МІНІМУМ (німецька мова)

Для оволодіння уміннями і навичками усного мовлення граматичний мінімум містить:

- вміння висловити думку в простому розповідному реченні (ствердження і заперечення); ставити загальні і спеціальні питання, використовуючи для цього структури як особових, так і безособових речень, у тому числі з модальними дієсловами können, dürfen, müssen, sollen;

- висловлювати спонуку за допомогою спонукального способу;

- використовувати для опису конструкцію Es gibt. Ця граматична структура має бути відтворена вступником до аспірантури в мовленні на рівні автоматизму.

Для виразу думки в мовленні вступник до аспірантури повинен володіти навичками використання артиклів, створення форм множини та однини іменників, безприйменникового та прийменникового виразу граматичних стосунків, створення ступенів порівняння прикметників і прислівників, створення порядкових числівників, форм особових присвійних займенників.

Передбачається оволодіння формами пасивного стану в Präsens, інфінітивом у функції обставини, сполучниковими підрядними реченнями.

Навчальні мовні ситуації, у яких використовується лексичний і граматичний матеріал, групуються відповідно до тематики, що вивчається, і зв'язані з темою «Спеціальність вступника» і проблемами, що висвітлені в текстах для читання.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ

Організація і проведення вступного іспиту до аспірантури Чернігівського національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка з іноземної мови здійснюється відповідно до Правил прийому до аспірантури та докторантури, розроблені відповідно до Закону України «Про вищу освіту України» від 01.07.2014 №1556-VII, наказу МОН України від 13 жовтня 2017 року № 1378 « Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань прийому на навчання до закладів вищої освіти» до “Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого Постановою Кабінету міністрів України № 261 від 23 березня 2016 року., наказів МОН України від 21.04.2016 р. № 443, від 18.05.2016 р. № 523 «Про ліцензування освітньої діяльності на третьому освітньо-науковому рівні». Наказу МОН України № 1274 від 15.10.2020р. «Про затвердження Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2021 році».

5. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ТЕСТУ

Екзаменаційне тестове завдання складається з трьох розділів: читання, володіння мовним матеріалом, письмо.

1. Читання складається з трьох завдань: Завдання 1. Встановити відповідність тем/підзаголовок частині тексту. Завдання 2. Прочитайте текст і доповніть параграфи реченнями, які відповідають їх змісту. Завдання 3. Уважно прочитайте текст і виберіть правильний варіант відповіді.

2. Володіння мовним матеріалом складається з чотирьох завдань: Завдання 1. Виберіть правильний варіант. Поряд із номером речення напишіть відповідну літеру. Завдання 2. Прочитайте текст, виберіть правильний варіант та напишіть відповідну літеру. Завдання 3. Виберіть правильний варіант. Поряд з номером речення напишіть відповідну літеру. Завдання 4 Прочитайте текст та напишіть правильний варіант відповіді.

3. Письмо: написати есе про важливість та актуальність обраної Вами наукової проблеми (обсягом 180 - 200 слів).

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ

Оцінювання знань вступників до аспірантури за результатами вступного іспиту з іноземної мови здійснюється членами комісії на основі отриманих письмових відповідей на питання у тесті. Оцінювання відбувається за стобальною шкалою (60-74 бали – задовільно; 75-89 балів – добре; 90-100 балів – відмінно). Відповіді вступників оцінюються усіма членами комісії та визначаються бали за результатами написаного тесту: читання (загальна можлива кількість балів — **30**: завдання 1 – 10 балів, завдання 2 – 10 балів, завдання 3 – 10 балів); володіння мовним матеріалом (загальна можлива кількість балів – **40**: завдання 1 – 10 балів, завдання 2 – 10 балів, завдання 3 – 10 балів; завдання 4 – 10 балів); письмо (завдання оцінюється в **30** балів). У разі виникнення дискусій, спорів щодо оцінки вирішальне слово має голова екзаменаційної комісії.

7. ТЕМАТИКА ТЕКСТІВ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ В ТЕСТІ

1. Освіта в іншомовних країнах.
2. Життя в Англії, США, Німеччині та Австрії.
3. Сучасний стан педагогічних досліджень.
4. Сучасні дослідження у сфері фізичної культури, фізики, математики, хімії та біології, історії.
5. Новітні технології навчання іноземних мов.

8. ГРАМАТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1. Структура речення в англійській мові у порівнянні зі структурою речення в українській мові. Розповідне, питальне та заперечне речення. Типи питань.
2. Дієслово. Допоміжні, питальні та смислові дієслова.
3. Спосіб (дійсний, умовний, наказовий). Система часів.

4. Активний і пасивний стан. Особливості використання і перекладу пасивного стану. Узгодження часів.

5. Безособові форми дієслова. Дієприкметник, функції та способи перекладу. Інфінітив, функції й способи перекладу. Герундій, функції та способи перекладу.

6. Модальні дієслова та їх еквіваленти.

7. Умовний спосіб.

8. Функції дієслів to be, to have, to do, will, should, would. Функції дієслів із закінченням -ing, -ed.

9. Іменник. Утворення множини. Присвійний відмінок.

10. Артикль.

11. Займенник (загальні відомості). Особові, присвійні, вказівні займенники. Неозначені займенники some, any і заперечний займенник no. Кількісні займенники many, much, few. Неозначено-особовий займенник one. Три функції one. Підсилювальні і зворотні займенники

12. Прикметник. Прислівник. Ступені порівняння.

13. Числівник. Кількісні та порядкові числівники. Дріб. Читання формул, хронологічних дат, позначень часу.

14. Граматичні особливості перекладу (артикль, іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник, прийменник, сполучник). Конструкції типу the more, the better, there+by.

15. Синтаксичні особливості перекладу (багатозначність, конверсія, синонімія, неологізми, “фальшиві друзі перекладача”, британський та американський варіанти англійської мови, терміни, уживані вирази та службові слова, іншомовні запозичені, аббревіатури, умовні позначення, власні назви, англійська система мір та ваги і т.п.).

17. Жанрові особливості перекладу.

18. Найуживаніші суфікси, префікси англійської мови науково-технічної літератури та їх значення. Основні суфікси іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

9. ГРАМАТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

1. Часові форми дієслова. Дієслова з віддільними та невіддільними префіксами. Дієслівне керування.
2. Пасив. Модальні дієслова з пасив. Відмінювання іменників. Прийменники з давальним відмінком. Прийменники із знахідним відмінком.
3. Залежний інфінітив. Інфінітивні групи як члени речення. Множина іменників. Прийменники з давальним та знахідним відмінками.
4. Дієприкметник. Означення, виражене дієприкметником I і II. Дієприкметник I чи zu як означення.
5. Відокремлені дієприкметникові звороти. Прийменник з родовим відмінком. Результативний пасив.
6. Підрядні речення. Речення з підрядними означальними. Відмінювання відносних займенників.
7. Додаткові підрядні речення. Речення з підрядними причини. Введення логічних зв'язків.
8. Інфінітивні групи. Речення з підрядними мети і способу дії.
9. Речення з підрядними умовними.
10. Genitiv, Dativ, Akkusativ.
11. Займенникові прислівники.
12. Звороти можливості та повинності. Конструкції haben + zu + інфінітив та sein + zu + інфінітив.
13. Парні сполучники.
14. Конструкція sich lassen + інфінітив. Сполучення знахідного відмінку з інфінітивом.
15. Вказівні займенники у функції заміни іменників.
16. Речення з підрядними часу та мети. Подвійні прийменники й прийменники з підсиленням.
17. Спосіб вираження відношення до висловлювання. Модальні дієслова,

складні форми модальних дієслів.

18. Спосіб вираження зв'язку з попереднім та наступним висловлюванням. Кон'юнктив в самостійних реченнях.

19. Кон'юнктив в умовних реченнях. Допустимі речення. Модальні дієслова у значенні речення.

20. Лексичні, граматичні та синтаксичні особливості перекладу науково-технічної літератури.

10. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Nicolas G., Sprenger M., Weermann W. Wirtschaft — auf Deutsch, Klett Edition Deutsch, München, 1991.
2. Bolten J., Gehrke E. Marktchance Wirtschaftsdeutsch, Ernst Klett Verlag, Stuttgart. 1997.
3. Sacks R. Deutsche Handelskorrespondenz. Max Hueber Verlag, 1994.
4. Actelheid Hoffgen. Deutsch für den Beruf. Ein Lehrbuch für Deutsch als Fremdsprache. Verlag für Deutsch.
5. L. Michailow, H. Weber, F. Weber. Deutsche Wirtschaftssprache für Russen.
6. R.Buhlmann. Einführung in die Fachsprache der Betriebswirtschaft, Band II. — München: Goethe — Institut, 1989.
7. R.Buhlmann. Einführung in die Fachsprache der Betriebswirtschaft, Band III. — München: Goethe — Institut, 1989.
8. A.Hering, M.Matussek. Geschäftskommunikation. - К.: Методика, 1996.
9. Maurer J. Focus on Grammar 5. An integrated skills approach. — 3 —d edition. — N.Y.: Longman, 2006. — 444 p.
10. Evans V. Round-UP 6. — Milan: Longman, 2006. — 268 p.
11. V.Evans FCE: Use of English . — Express Publishing, 1998. — 218 p.
12. V.Evans FCE: Practice Exam Papers. — Express Publishing, 2009. — 167 p.